

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
SALGÓTARJÁN
Salgó-u. 431. sz.

Felelős szerk.:
Korom György.

A MUNKA

Előfizetési árak:
Negyedévre 2000 K.
Egyes szám 200 K.
Megjelenik minden
szombaton.

Társadalmi és politikai hetilap.

A végek üzenete.

A magyar belpolitika főkérdése ma a külföldi kölcsön. Gazdasági helyzetünk ma már oly kétségbeejtő, hogy szakminiszteraink szerint, akiknek ebben a helyzetben mégis csak legtöbb lehetőségük és informáltságuk van a helyzet megítélésére, az országon ma már más eszközzel, mint egy nagyszabású külföldi kölcsön elnyerésével, segíteni nem lehet. Fel kell tennünk, hogy ez a megállapítás lelkiismeretes és mindent mérlegrelve megfontolás eredménye volt s akceptáljuk, hogy az esetleges kölcsön tényleg meghozná azt a gazdasági fellélegzést, mely felé annyi reménykedő, a drágaság hallatlan súlyával birkózó, hiábatörődő magyar könnyebbülésre sóhaja száll. Elfogadjuk s hisszük — mert olyan jó még valamiben reménykedni — s ténynek vesszük, hogy a kölcsönben megtaláljuk azt a varázslatos csodaszert, mely egy napról-napra jobban a megsemmisülésbe sorvadó országból ismét épkezláb, munkaképes és egészséges testet tud teremteni.

De jogosnak tartjuk, hogy miniszterelnökünk után, ki nehéz utra indult, mikor az ellenséges propagandával át-meg átggyurt Európát akarja megnyerni a magyar kölcsön gondolatának, utána küldjük üzenetünket a Népek üzenetét. S ez az üzenet rövid, de súlyos: „Magyar önérzet, magyar büszkeség!” Nekünk, akiknek minden szellő magyar sirást hajt a fülünkbe a frissen huzott határok felől, nem lehet közömbös, hogy milyen feltételek mellett kapjuk meg az idegen alamizsnát. Nekünk almaink vannak: egy gyönyörű, örömmámoros, szabadító napról, a felszabadulás tüzes borától bódult csillogású szemekről, haragoszöld fenyvesek fókán bihorvirradásban hajnal sugárzó ketlőskeresztről: nagy, erős ősi szépségben csillogó Északmagyarországról és az almaink ezerszerle drágábbak nekünk, sem hogy örökre eltenessük őket a 30 ezüst Judáspénzéért.

Félte vigyázzuk a magyarság küldöttjeinek minden lépését. Félte és mégis bizalommal. Mert tudjuk, hogy Bethlen Istvánban a diplomata rejtelmes, egykedvű alakján alatt ott lappang valahol a székely, a nagy Bethlenek unokája. S tudjuk, hogyha a külföldi pénz csak borrávaló akar lenni az állnos, könnyen felejtő magyarnak; a Bethlenek unokájában megremeg a székely, elvilannak előtte a mereven ráfigyelő erdélyi hvasok, lelkében felcsuklanak oláhverte jakok felsíró visszhangjai s a lelkébe zügg Nemeré felhajt az ajkára egy ősi, kemény, kurucos „Nem!”-et.

Bizunk abban, és reméljük, hogy nem lesz arra szükség. Reméljük, hogy a külföld nem akar megalázó üzletet kiuzsorázni egy magatehetetlen, bennán fekvő országtól. De ha családunk s az idegen pénz ára a mindenről megfélejtkezés volna, arra Bethlen grófnak nem lehet más felelete, mint a régi

magyar: „Ez ura fakó!” — Mi öt éve birkózunk a látnal emberfeletti erővel, idegen támogatás nélkül, mindenkitől elhagyva, de dacosan, elkeseredve s a szebb jövő, a Nagy-Magyarország gondolatától belenkoltott fanatizmussal, hogy életre galvanizálhassák ezt a kis maradék földet, melyből majd el kell indulnia a számonkérés nagy lavinájának. Minden, amit ez az öt év nekünk hozott. kin, nyomor, könny, gyász, szenvedés, csak azért volt, hogy legalább ez a kis földdarab őrizze féltve, ova a szent magyarság pisllakoló örök tűzét. S hu most idegen kegyért koldulva megadnak — kellene örökre megfojtani ezt a parazsat?

A tűznek nem szabad kialudni! Tettünk már elég erőfeszítést, most megpróbáljuk meg az utolsó, a legnagyobbat. Hátha megsegít megegyeszer a magyarok Istene? S ha nem, ha végleg elejténé keze az elfelejtett magyart, akkor elpusztulunk férfiasan, becsülettel, ajkunk körül az odafagyott régi magyar göggel, de magunkat senkinek áruba nem bocsájtjuk!

Bethlen István, ki sorsunk, megmentésünk lezártpeccétes, bizonytalanságterhes leveléért ráléptél már az újabb magyar kálváriára, büszke dacosan néznek utánad és ezt üzenik neked a Végek.

m. e.

A franciák szociális működése a Ruhr-vidéken.

Szomorú és ridegen komoly számok beszélnek arról, hogy ime, körülbelül fél esztendeje mit művelt a franciák áldásos munkája a Ruhr-vidéken. Jó lesz emlékeztetnünkbe véteni ezek közül egy párat, hogy ki ne törlődjék akkor, mikor itt is-ott is a „békeszerető” franciákról hallunk beszélni. „A megszállók januárban vették magukat Németország és gazdag vidékére, hogy a németeket fokozottan kötelezzék a hadisarc fizetésére. A németek, kik addig minden erőmegfeszítéssel fáradoztak azon, hogy az éhes franciákat kielégítsék, a megszállás után élet-halálharcot kezdtek a modern kor vandáljai ellen s azóta szomorú és véres számadatok jelzik a franciák szociális kulturmunkáját.

Lássuk csak mit tettek a békegalambok egy fél év alatt?

Hadi és vértörvényszékük 10 esetben hozott halálbüntetést és ezen kívül is mintegy 100 német polgár esett áldozatul francia katonák vérszomjúnak. Börtön és pénzbüntetéseknek se szeri se száma s az egyes városokra kivetett hadisarcok összege megüli az 1700 milliárdot. A német polgároknak szülőhelyükről való kitelepítése mindennapi dolog lett s a német iskolákat egymásután zárjuk be a kultura bajnokai. Nem is óhajunk beszélni arról a szomorú százalékról, amely kifejezi, hogy a kultura apostolainak

megszállása alatt, mily magasra hágott a vérbajosok száma. Talán ez a százalék fejezi ki a francia kultura fokát, legjobban?!

Ez a megszállás fél évi eredménye. S ezzel szemben mit kaptak a franciák? A kitűnő német ellenállás következtében hónapokon keresztül alig kaptak egy vaggon szénét. A szénbányák teljes lefoglalása is hiába való volt, ugyszintén az sem használt, hogy a német munkásokat szuronygal kergették munkába a szocializmus leg-hűbb gyermekei! (Ez utóbbi barátságos felszólítást jó lesz észükbe vetni az internacionalizmusért lelkesedő itthoni szocialista elvtársainknak!)

Ez a francia politika járult hozzá nagyban ahhoz is, hogy ma Németország a gazdasági tönk szélén áll. A bankjegyforgalom fél év alatt 17,000 milliárdra rugott s ez sem tudja kielégíteni a pénzüpiacot, úgy, hogy a dollár egyre nagyobb teret hódít magának a kereskedelemben. A munkás és más társadalmi rétegek közt pedig mindjobban hódít a nyomor. Gyilkosságok és rablások sora emelkedik. Puccskísérletek és sztrájkok napirenden váltakoznak egymással. A franciák kincstárából pedig milliók gurulnak ki a megszálló csapatok fenntartására.

— Oh, mily nagy vagy te, Ballia! s mily áldásos a te kezéd kulturmunkája mindenütt, ahová eddig csak értél!... P. Gy.

TÁRCA.

Verres temploma.

Verres, a kapzsi, gaz, erőszakos:
Ki életébe jót még sose tett,
Ki sanyargatott embert, állajott,
És csalárdasággal, csellel fizetett:
Öreg s betegnek érezvén magát,
Félt, hogy lelke pokolba vándorol,
S kénos párák, izzó lángok között
Gonoszságáétt illökép lakol!
Ijedtében — nem tudva, mit tegyen,
Hogy magától elhárítsa a bért,
S meneküljön a büntetés elől: —
Az Uristennek templomot ígért...

Legdrágább, legszebb, legdiszesebb házat,
Hatalmas, gazdag, kincses palotáját,
— Mely állt az erdő kellő közepén, —

Piros pünkösdi napjának ünnepén
Fölajánlta a magasság urának:
Kihordatva a tornyos, tükrös ágyat,
Márvány-asztalt, ében-szekerényeket,
Mozaik-hátú, antik székeket,
Odarendelt száz kőműves-legényt,
S áhitozva az égi kegy után
Bontatni kezdte gyors egymásután
A palotát...

Szállt a csákány, zuzott a kalapács,
Véső nyomán hullott a vakolat,
Zuhant a kő, ezer szilánkdarab
Villant, szikrázott, szállt a lőgen át,
Remekbe ontott rezés kupolák
Fürödtek le, a földnek mélyébe,
Mint szürke, madárszárny, oda-ide
Lengelt a sok szurtos munkáskötény,
Száz acélizmu kőműves-legény
Csattogtatta szerszámját hangosan,
S a bérc felzúgott rá visszhangosan...

A kommunizmus különbé fajai.

Irtá: ANGYAL GÉZA.

V.

A szocializmus.

Az előző közleményben szó volt a községi vagy tartományi kommunizmusról, míg most a szocializmus vagy másképpen a szocialista-kommunizmus kerül tárgyalás alá.

A szocializmus is a mérsékelt kommunizmus egyik alfaja, mivel végcélja a kommunizmus, közelebbi célja pedig a termelőjövőkét az állam vagy társadalom közös javává tenni, az úgy a javak termelését, mint elosztását az állam által tervszerűen lebonyolítani.

A mérsékelt pozitív kommunizmus mind a három fajtája; az anarchizmus, községi (tartományi) kommunizmus és szocializmus megegyeznek abban, hogy csak a termelőjövőkét (eszközöket) teszik közössé, míg a haszonvezetési dolgok kinek-kinek magántulajdonába mennek át, de míg az anarchizmus a termelőjövőkét egyes munkáscsoportok köztulajdonává teszi, addig a községi kommunizmus a termelőjövőkét tulajdonosul a községek, a szocializmus pedig az államot tekinteli és ebben különböztet egy-mástól az anarchizmus, községi kommunizmus és a szocializmus.

Mihogy pedig a mai modern szocialisták, főképen pedig Marx Károly hívei úgy a termelést, mint az elosztást demokratikus alapon óhajtánák megszervezni, azért nevezik magukat szocialdemokratáknak, rendszereiket pedig szocialdemokráciának.

Azonban úgy szocializmus, mint szocialdemokrácia, valmint kollektívizmus alatt egy és ugyanazt a gazdasági rendszert értjük, a szocialista-kommunizmust. A szocializmust csak Északamerikában és Franciaországban nevezik kollektívizmusnak.

Lássuk már most ezután, hogy mi a szocializmus vagy szocialdemokrácia?

A szocialdemokrácia olyan népgazdasági rendszer, mely az összes munkaeszközöket (termelőeszközöket) a társadalom elidegeníthetetlen közös tulajdonává akarja tenni és a gazdasági javak mindennemű termelését és elosztását a demokratikus állam segítségével akarja megszervezni.

Ebből a meghatározásból világosan láthatjuk, hogy a szocializmus elsősorban gazdasági rendszer, melynek lényege, magva a termelő eszközök (javak) elállamosításában áll. Így mondták ezt a szocialdemokraták a kommun kitérése előtt is és után is. És csak a termelőjövők, eszközök társadalmisítása, közössévétele által tudja a szocializmus

végcélját elérni, mely nem más, mint a kommunizmus.

A szocializmus tehát elsősorban gazdasági rendszer és csak másodsorban foglalkozik a szocializmus (szocialdemokrácia) politikával, vallással, erkölccsel, családdal stb. Minden másnak csak alárendelt szerepe van s minden más kérdés alá van rendezve a gazdasági kérdésnek és rendszernek. S minden egyéb kérdés, akár választékos, akár nemzeti vagy családi a gazdasági kérdéstől alárendelt függési viszonyban jön tárgyalás alá. A szocializmus (szocialdemokrácia) tehát mindent materialista (anyagelvi) szempontból ítél meg.

A szocializmust sokan iparkodtak meghatározni, de egynekem sikerült oly alaposan mint Cathrein Viktor jezsuita tudósnak, kinek meghatározását fentebb közöltem.

Scheel szerint a szocializmus „a szenvedő osztályok gazdaság bölcselete” vagy gazdaság-rendszer. Ez igaz, de ebből még nem ismeri meg senki sem rögtön a szocializmus lényegét. S amennyiben a szocializmus lényegét függővé teszi a korlátsak, együttélők felfogásaitól, az mindenesetre helytelen az ő meghatározásában. Ugyanis azt mondja Scheel a szocializmusról, hogy az nem más, mint „lényege és az együttélők öntudata” szerint a „szenvedő osztályok gazdaság bölcselete.”

A szocializmus az emberek felfogásától függetlenül is mindig gazdasági rendszer lesz.

Nem pontos, de Laveleyes meghatározása sem, aki szerint szocializmus „minden tan, mely elsősorban mindenkinek társadalmi helyzetében nagyobb egyenlőség megvalósítására törekszik és másodsorban ezen reformot az állam vagy törvényhozás által akarja megvalósítani.”

Bernstein szerint a szocializmus „a szövetkezeti társadalmi rend állapota vagy erre irányuló mozgalom.” Ezen meghatározás nem különbözteti meg az egyes kommunista alfajokat. E szerint anarchizmus és szocializmus közt nincs különbség, mert a meghatározás ép úgy vonatkozik egyikre mint a másikra.

Sombart szerint „a szocializmus a mai szocialis mozgalom szellemi csapadéka. Ez (t. i. a mozgalom) pedig a proletárság, akármondani, korunk társadalmi osztálya egyikének mindennemű felszabadulásra irányuló törekvésének összefoglalata.”

Ezen meghatározással az ember alig lesz okosabb és egy másik hiba benne, hogy Sombart proletárok alatt Németország kétharmadát érti. Már pedig proletárok közé mégsem lehet sorolni az összes kisembereket, mint az önálló kisbirtokosokat, iparosokat és tisztviselőket.

A meghatározás fogyatékoságát pótolni akarván, hozzáfűzi, hogy szocializmus alatt

érti a proletárság mozgalmát „egy kommunista módon kormányzott gazdasági és társadalmi rend eszménye felé amelyben a nagy tömegnek egyforma érdekei lehetőség szerint hízósítva vannak.”

Amde „kommunista módon kormányzott gazdasági és társadalmi rend” egyformán ráillik az anarchizmusra. Maga Sombart sincs tisztában ezen különbségekkel, mert azt állítja, hogy a kommunista-anarchizmus és a kommunista-szocializmus úgy hasonlítanak egymáshoz, mint a egyik tojás a másikhoz, másfelől pedig mégis elég különbséget tesz a kettő között.

Ezért helyes Cathrein S. J. meghatározása, mert abból világosan kitűnik, hogy a kommunizmus úgy viszonylik a szocializmushoz, mint a nem a fajhoz. Amint a faj a nemben bennfoglaltatik, úgy a szocializmus is bennfoglaltatik a kommunizmusban, de nem megfordítva. Minden szocialista tágabb értelemben kommunista, de nem minden kommunista szocialista. A kommunizmus tágabb fogalom.

Sőt bátran mondhatnám azt is, hogy a kommunizmus úgy viszonylik a szocializmushoz, mint a szülő a gyermekéhez.

A szülőanya a kommunizmus, leánya a szocializmus. A kettő között időbeni különbség van. Amint a leány ha kifejlődik anyja, asszony lesz, úgy a szocializmus is ha kifejlődik, eléri célját kommunizmussá válik.

A társadalmi és gazdasági rend is előbb kommunista rendszerű volt (az ősapák idejében); egyes törzsek, nemzetségek, családok közösen birtokolták földjeiket, jószágukat s csak később fejlődött ki a magántulajdon. Az ősmagyarok is törzsek és nemzetségek szerint foglalták el, szállták meg az ország területét, innen az elnevezés is szállásbirtok, pl. Árok szállás, Fülöp szállás, Vecseklő szállás stb. és később osztják szét a törzsek a birtokokat a nemzetségek között, a nemzetségek pedig a családok között.

Ép így benn él az emberiség lelkében egy másik törekvés is, melynél fogva a magántulajdon újra közössé akarja tenni.

Amint a szülő és gyermeke között különbség van, úgy van különbség a kommunizmus és szocializmus között is.

A kommunizmus jelenti a köztulajdon-rendszert, közös birtoklást, míg a szocializmus erre való törekvést a közös termelés és elosztás megszervezését az állam — társadalom segítségével.

Bátran hasonlítható tehát össze a kommunizmus a szülővel, a szocializmus pedig a gyermekkel, mert amilyen hasonlóság és különbség található a kommunizmus és szocializmus között ugyanolyan hasonlóság

Hogy kilobbant a végső napsugár,
Az est szétbontá kékes fátyolát,
Nem volt a díszes palotából már,
Egy téglakő, egy korhadt fahasáb ...
Mikéntha tündérszóra nőne ki:
Épült a templom, gyorsan, csudamód
SV erres apadt, sorvadtt, mint a holdvilág:
Már vágyott leróni a nagy adót,
Mely — úgy hívé — — lelkét megváltja majd
A gyeheennának mardosó tűzétül ...
Elnézte tiszter is egy nap alatt;
Hogy gyarapszik, hogy nő, hogy épül ...

Bűnös lelkét mondhatlan hiúság,
Nagy ismeretlen mámor fogta el:
Igaz, igaz, sokat vétkezett,
De most, — gondolta buzgón vezekel:
Hogy, melyhez annyi elesett szegény
Lángoló könnyje, hült vére tapad, —
Most nagylelkűen az Urnak szentel im-
Vagyonából egy marék aranyat ...
Készült a templom: szépen, nagyszerűn,
Fent díszlett csucsos ablaksora már,
Smaragd zöld, tűzkék, piros üvegén
Ezer színt vállalva, tört meg a sugár! ...

Végre készen volt, teljesen egész
Karsu tornyán; nagy aranyos keresztje.
Mely áttörve az alkonyat ködét,
Diadalmasan fényelt messze-messze.
Nem volt immár, csak eggyellen éj hátra;
Hogy fölcsenteljék ragyogó pompával,
Püspökök, papok, aranyos diszruhában
Imát zúgván, mely fel, az Urhoz szárnyal,
S a fényes templom minden oszlopa,
S a tömjén szülő, karikázó füstje,
Mind a Verres nagy szívét hirdeti,
És felhalmozott aranyja, ezüstje,
Mind öt dicséri, büszkén kiabálva,
Mig fel nem ér szavuk a menyországba ...

Oly gyöngye volt, felig a sirban már,
És egyedüli, utolsó fohásza,
Hogy életében még a templomot
Egy percig bár, de fölcsentelve lássa.
Egész éjjel nem hunyta le szemét;
Óh, bár pirkadna, hajnalodna már,
Hogy szállnának a rémek szerzetét.
Ott künn viharzott, villám reszketett,
A barna égen aranyos sugárok,
Sárgába játszó, rózsaszínő lángok
Izzó cikcakkos raja csörtetett ...

Tikkadt forróság borult a világra,
A gőz cseppekben csapódott a fákra,
A rengeteg feljajdult hangosan.
Azután tompa, rémes, vad dübörgés
Zugott keresztül völgyön, bérceken,
A föld megmozdult, lassu rezzenéssel,
Lomha testét ingatva csendesén,
Majd megrázkódva, mint bösz orosz lány
Ha megunja a hitvány darazsat ...

Megrendül; szörnyű haragú robajjal,
Szórta magáról megunt terheit;
Koronás fákat, ágazó fűvekkel,
Apró virágok tarka ezreil:
Nehéz, óriás, szürke sziklatömböl,
Sodort pehelyként a mélybe le.
Vastag gerendák hulltak szalmazádként
A folyam habzó, fehér tükribe.
És mire már a kelő nap sugára,
Piros reggessel eljutott oda,
A földön hevert, zuzva, rombadölvé ...
Verres hatalmas, gazdag temploma ...

Elstner József.

és különbség található a szülő és gyermek között:

Amint minden gyermek idővel szülőnek is nevezhető, de nem megfordítva, úgy minden szocialista is nevezhető kommunistának, de megfordítva nem.

A kettő között időbeli, fejlődésbeli különbség van.

A szocialistáktól meg kell különböztetni az agrár-szocialistákat, (földmunkás-szocialista) mivel ezek csak a földet (kül- és belket) akarják közössé tenni. Egyébként a magántulajdon alapján állanak.

Épúgy meg kell különböztetni tőlük az államszocialistákat, kik alapján magántulajdon alapján állanak. Elismerik az osztálykülönbséget is, csupán a gazdasági életet akarják az állam által szabályozni.

Mint hogy szocializmus a kommunizmus egyik alfaja s végcélja a kommunizmus s mint hogy mindenütt (Német, Francia, Angol, Olasz, Spanyolországban s Amerikában stb. is) ily értelemben értelmezik, továbbá így értelmezte XIII. Leo pápa is és a híres Manning bíboros, ep azért nem helyes dolog legalább is nem szabatos keresztény vagy kálholikus szocializmusról beszélni,

mert könnyen fogalom zavarra vezet, bár a keresztény-szocializmus ma már egy általánosan elfogadott műkifejezés.

De népünk idegenkedése mindenféle szocializmustól s így a keresztény szocializmustól is, főleg a kommun bukása óta, azt bizonyítja, hogy az egyszerű nép is a szocializmus alatt általában egyféle szocializmust ért, a szocialdemokráciát vagy kollektivismust.

Ép így meg kell különböztetni a szocialis és szocialista kifejezéseket is. Szocialis (társadalmi) szó jelenti mindazt, ami a társadalmi életre vonatkozik, míg szocialista (társadalmiasító, vagyont közösségre törekvő) jelenti mindazt, ami a szocializmusról (társadalmiasítás) vonatkozik.

Ezek után meglehet érteni, hogy ha valaki harcol a szocializmus ellen, még mindig barátja lehet a szocialis reformoknak, mert ez esetben szocializmus alatt azt a társadalmi mozgalmat értjük, mely a kommunizmus megvalósítására törekszik.

Ezzel befejezem a különféle kommunista fajok ismertetését. Legközelebb röviden ismertetni fogom a kommunizmus történetét a legrégebbi időktől napjainkig.

értéssel. A „velencei est” gondolata Kraft Altnak a „kapitányok” fejében született meg, akinek a rendezésben oroszlan-része volt.

Reméljük, hogy az egyesület a jövőben még nagyobb munkásságot fog kifejteni s a jövő évi évzáró lövész-verseny még nagyobb siker jegyében fog lefolyni. T—i.

HIREK.

Személyi hír. Roth Flóris bányagügyi főtanácsos szabadságáról visszaérkezett s átvette az igazgatóság vezetését.

Schmiedt Jenő bányagügyi főtanácsos 6 heti szabadságát megkezdte.

Eljegyzés. Szvirák Rózsikát (Somlyó) eljegyezte Virosták Rezső.

Az új kormánytanácsos Szenthe László palackgyári igazgató tiszteletére mint értesülünk a Községi Párt nagyszabású ünnepséget rendez, melyen dr. Sztranyavszky főispán nyújtja át a kinevezési okiratot.

Evangelikus lelkész választás. Vasárnap, f. hó 16-án d. e. fél 11 órakor tartja a helybeli ág. ev. egyház a lelkész választó közgyűlést. Mint értesülünk Doleschal Lajos főesperesnek és Szelenyi esperesnek vannak a legnagyobb esélyei, aminek csak örvendhet az egyház és városunk, mert bármelyikben egy derék hazafit, kiváló egyént nyer egy az egyház, mint városunk.

Lövésznap. Szeptember 15-én folyt le Etesen a „Sapó” lövészversenye. Az ünnepegről lapunk más helyén számolunk be részletesen.

Tanévnyitás. Szeptember 8-án d. e. 10 órakor nyílt meg az új főgimnázium, nagyszámú közönség jelenlétében.

Képzőművész testvérek a képzőművész befejeztével hálás köszönetet mondanak a bányagazgatóságnak, amiért az iskolatermet oly készséggel bocsájtotta rendelkezésünkre, továbbá a közönségnek, amiért oly szeretettel és érdeklődéssel kísérte a kiállítást.

A villanyáram. A villamossági r. t. az áramegységárak felemelése tekintetében nem tudott egyezsége jutni a város vezetésével. Ezért a város a kereskedelmi minisztertől az erre delegált döntőbizottság közreműködését kérte. A bizottság folyó hó 3-án Budapesten megkezdte működését. Döntés csak a hosszú tárgyalások befejezésevel várható.

Kiugrott a vonatból, hogy megmentse társai fizetését. Egerből jelentik: Prokop József 54 éves vepeléri tanító a minap Egerbe utazott, ahol felvette a saját, valamint tanítótársai fizetését, mintegy tízrommillel koronát. Este visszautazott Vepelére. A nyugtalan természetű ember utazás közben a vonat lépcsőjén tartózkodott és amikor a kalauznak jegyét akarta átadni, kiejtette pénztárcáját, amelyben a hárommillió volt. Prokop, hogy társai fizetését megmentse, kiugrott a robogó vonatból, de oly szerencsétlenül, hogy drótsővénnyel szorult végig a pályán és azonnal meghalt. A közszeregetben álló tanító tragikus halála széles körben mély részvételt keltett.

PYRAM

bőven carnaubás, terpentindus, a békebelinél is jobb minőségben készült kiváló tisztító és konserváló hatással bíró cipőkrém.

**BENES TESTVÉREK
VEGYÉSZETI GYÁR R.-T., GYŐR.**

Fáy Irén és Fáy Frigyes képzőművész kiállítása.

Az a szokás helyes, ha önzetlen és tárgyilagossággal minden képzőművész kiállítás megnyitáskor tájékoztató, úgynevezett „kritika” jelenik meg, mely a műszerető közönség figyelmét felhívja magára a kiállításra és annak különböző szempontból érdekes, vagy értékes műveire.

Az új rendezett tanácsú városban ismét nyílt volna ilyesmire alkalom, azonban nem tudni mi okból talán éppen az alkalmas helyiség hiánya miatt, mire ez keresztülvihető lett volna a kiállítás megnyílt ugyan, de már be is zárult.

Nem azért bánkódnak most már, hogy a „kritizálás” aktualitásától elessünk; mert kritizálni nem is akarunk, az könnyű és mindenki megteheti. Ellenben csinálni valamit annál nehezebb, különösen méltóképpen megbecsülni valamit nekünk magyaroknak, ami magyar, pláne ha azt szerénység is takarja szemünk elől.

Igaz értékeket jellemző szerénységgel nyílt meg Fáy művész testvérek kiállítása is, kár, hogy oly rövid időre s így talán nem sokan gyönyörködhetek poetikus lelkük

megnyilatkozásaiban.

Különösen szépen voltak és a női lelket jellemző finom átérzéssel voltak festve a virágcsendéletek. Nagyon szép volt tónusban, színben, a nyírás, valamint a borongós utárszlet szürke hangulata, de talán még szebb az esős borulat.

Különösen ki kell emelnünk a „Cyklamén” és a „Tavaszi virágok” c. képeket, továbbá a két nagy „Csendéletet”, melyek közül az egyiket Szántay István raktárfőnök a másikat, Nagy Elemér főmérnök vásárolt meg. A férfiak tetszését különösen megragadta a „Lesben” c. vadászkep, amelyet dr. Förster Kálmán polgármester vett meg. Portréi közül kiváló volt a „Szántay István és neje”, továbbá „Szántay Babi”. Pastell-képei kiváló művész alkotások.

Általában rendkívül kellemes és mély benyomást keltett az egész kiállítás s dacára a rövid időnek nagyon szép erkölcsi és anyagi sikerrel végződött.

Szívvel gratulálunk mindkettőjüknek, várva a mielőbbi és hosszabb viszontlátást.

B.

A Salgótarjáni Polgári Lovászegylet versenylovészete.

Igazi szép őszi délután arany sugarai borították 9-én a gyönyörűen díszített etesi lőteret, melyre csak úgy ontották a különvonalok a közönség ezreit.

Délután 3 órakor foglalta el helyét Szabó ezredes elnöklése alatt dr. Förster polgármester, Halász és Ádám alezredes és Ungváry Miklós államfőnökből álló jury s azonnal megkezdődött a verseny, melyre a résztvevőket sorshuzással hívták fel, a nevetek Schmiedt Birike huzta ki a „stáci báci” ez alkalomra szépen kikefált sapkájából. Gyors egymásutánban mentek a lövészek s a 29 versenyző már 5 óra be is fejezte a versenyt. Verseny után a jury tagjai és néhány, a helyszínen benevezett ur lőtt még versenyen kívül. Hat órakor hirdette ki a jury a verseny eredményét, melyen az I. díjat — a Salgótarjáni Köszönbánya r. t. ajándékát, egy ezüst cigarettatárcát a baglyasiak „nagyágyúja” Eisenkolb Alfonz nyerte 18 egységgel, a II. díj nyertes — az Északmagyarországi Köszönbánya r. t. ajándékát, főkabór levél tárcát — Tyll Sándor mérnök 15 egységgel, a III. díj — az Acélgvár fokosa Simon Alajos zsákmánya lett 15 egységgel, a IV. díjat — szintén az Acélgvár fokosát Klajbán József vitte 14 egységgel, a V. díj — a Hirschgyár 2 célképergete Szőke Kálmáné lett 12 egységgel. A verseny jutordíja a baglyasiak VIII. csoportnak jutott Eisenkolb, Tyll és Schmidt bányafőtanácsos 42 egységet elért lövésével.

Hét órakor az alkony borította a fátlyát a lőterre és az etesi szép tóra. A derült égen

gyöngyözően futott le egy-egy hulló csillag. Egyszerre csak kigyulladnak a tavon a csendesen meghúzódó tutajon a lámpások és bányászlámpák, valamint a parton felállított lámpások. A tó tulsó partján felállított emelvény lámpái kigyuladva megvilágítják az ott elhelyezkedett Salgótarjáni Kat. Kör fehérsapkás dalárdáját s az esti némaságban felcsendül a „Nem, nem, soha”. Az énekszámi befejeztével Szőke Kálmáné urnó szavallta hatásosan Végváry „Költözők” c. költeményét, majd Szántay István máv. raktárfőnök tartott tartalmas beszédet, melynek „Nem, nem, soha!” végzavára szinte varázsütésre kigyulladt a domboldalon a nemzeti színekben a magyar remény három szava. Ezután Szűcs Gyula szavallta Ivánkievits „Hazádnak rendületlenül” c. irreudenta versét, melyet helyszíne miatt a jövő számban hozunk, majd a dalárda vette át a szót s a Szózat felemelő hangjain fejezték be az ünnepséget egy részét. Ezután méltóságteljes lassúsággal megindult a fénycsónak uszó tutaj s a bányászzenekar játszott kedves darabokat. Meghatottsággal vegyes érzelmekkel sietett le ezután a közönség a kaszinóba, hol a legjobb kiszolgálás mellett vacsorázva a fináliséig hamarosan megkezdte a tánc istene előtti hódolatát, mely csak a kora reggeli órákban ért véget.

A várnokozáson felül sikerült ünnepség Fischer bányagazgató páratlan bőkezű támogatása folytán jött létre, míg a díszítés és előkészítés nehéz munkáját Medrich-radszky Ervin főmérnök végezte fáradságot nem ismerő szorgalommal és nagy hozzá-

SPORT.

S. B. T. C.—Ba. S. E. 2:0 (1:0)

Gyenge eredmény, mely leghűbb tükre a SBTC. csatársor tudományának. Rég nem látott rossz játékkal kedveskedett a csapat, melyből csak a halvesor kivétel. Szemző bekknek nem való. A csatársor, arról pedig jobb hallgatni. Állandó fölénygel kezdődik és végződik a játék, úgy hogy sokszor a bekkék is a felpályán innen lövöldöztek volna kapura — ha rugni tudtak volna. Baglyas szívósan védekező bekk s halvesora dicséretet érdemel, mert sikerült minden akciót csirájában elfojtani. A tarjáni csapat belesett a régi s ismert hibájába t. i. ha előző mérkőzésen szépen s jól szerepelt, a következőnél mindig a lehető legrosszabb játékot produkálja. Ez nincs rendjén! ha két jó játékos is hiányzik, ha gyengébb is az ellenfél, kell léleknak, szívnek és „önbizalomnak” s nem „elbizakodottnak” lenni, áll ez főképe a csatársorra!

Gyöngyös—H. A. C. 5:1 (3:0)

A HAC. tartalékos csapatával könnyen bánt el Gyöngyös.

Pálfalva—J. T. C. mérkőzés elmaradt, Pálfalva nem is játszik a bajnokságban.

S. S. E. mint halljuk pálya nehézséggel küzd. Pályáján építkezni akarnak s úgy kényszerítik e derek, 22 éves egyesületet, hogy mint néző szerepeljen ez évi bajnokságban, melynek egyik titkos favoritja volt.

Budapesti hírek. Rapid az osztrák bajnok csapat 2:0-ra kikapott az MTK.-tól. Az FTC., UTE. és UTSE fölényesen győztek a Törökvis (4:1) Vasasok (4:0) és VAC. (3:0) ellen. MTK. szombaton minimális góllal verte meg (1:0-ra) a fejlődő Zuglót. Az FTC. vezet a bajnokságban 6 ponttal az MTK. 6 pontjával szemben, de eggyel kevesebb lejátszott mérkőzéssel. „33” FC. — Winerneustadt-ban 2:2 aránnyal végzett. A BEAC. nemzetközi atletikai mérkőzésén a külföldi atléták Paulen (holland) 400 és 800 m.-es sikfutásban, Klumberg, Tammer (eszti) diszkosz, gerely, illetve súlydobásban győztek. Bécsben Gerő 9,9 mp. alatt győzött 100 yardon, Kurunczy 400 m.-en 49,8 mp. alatt, mindkettő magyar rekordon belül. Magyarország győzött a bécsi nagy nemzetközi birkozóversenyen 4 első, 1 második és 1 harmadik hellyel.

Vasárnap szept. 16-án. A HAC. complet csapatával játszik a SBTC. ellen, H. V. S. E.—J. T. C. ellen Hatvanban.

Felhívás.

A „Munka” Sajtóvállalat alakulóban levő r. t. folyó évi szeptember hó 16-án este 6 órakor a városháza tanácstermében

alakuló közgyűlés

lart, amelyre a részvényeseket tiszteletfel meghívja

az Előkészítő bizottság.

Tárgysorozat:

1. A „Munka” sajtóvállalat megalakulása.
 2. Igazgatóság kijelölése és a felügyelő bizottság megválasztása.
 3. Alapszabálytervezet felolvasása.
 4. Indítványok.
- Az alakuló közgyűlésen való megjelenésre jogosult és szavazattal bír, aki részvényt jegyzett s az érte járó összeget folyó évi szeptember hó 5-ig befizette s a befizetéséről elismervénye van.

Salgótarján, 1923. évi szeptember hó 29.

Előkészítő bizottság.

Kőbányai serfözde

Salgótarján és vidéke részére kellő lökövel bíró saját számlájára működő raktárost keres.

Rokonszakmabeliek előnyben. Szíves ajánlatok „Rentabilis 1924” jellegre. Blockner J. hirdetési irodájába, Budapest, IV. Semmelweis-u. 4. intézendők.

NÓGRÁDVÁRMEGYE ALISPÁNJTÓL.

14471/1923. szám.

Pályázati hirdetmény.

Salgótarján r. t. városban a 4623/1923. sz. a. 1923. évi március hó 23-én kelt pályázati hirdetményben megjelölt állások vászolás utjáni betöltése közérdekből nem törtévé meg, az alábbi végleg megüresedett állásokra új pályázatot hirdetek.

I. Városi főügyési állásra (VII. fizetési osztály).

II. Városi számtiszi állásra (XI. fizetési osztály).

III. Városi szülésznői állásra (évi 2400 korona fizetés és a városi szabályrendeletben megállapított díjazás).

A pályázati kérvényeket f. évi október hó 7-ik napjának déli 12 óráig Salgótarján r. t. város polgármesterénél kell benyújtani.

A pályázati kérvényhez mellékelni kell a következő okmányokat:

1. A pályázó születési bizonyítványát.
2. A pályázó törvényszerű képesítését igazoló okmányokat.

3. Azoknál, akik eddig is állami, törvényhatósági, városi vagy községi alkalmazásban állnak, az előirt törzskönyvi lap, minősítési vagy személyi lap másolatát, vagy pedig az ezt pótló szolgálati bizonyítványt.

4. A 3-ik pontban megjelölteknek ezenkívül egy hiteles okmányt arról, hogy a forradalmak, proletárdiktatura, illetve az ellenséges megszállás alatti magatartásuk igazolva lett.

5. Azon pályázók, akik Magyarországtól elszakított területről menekültek át s az 1. és 2. pontok alatt kívánt okmányait azonnal beszerezni nem képesek, a születési és képesítési adataikat bármely más hiteles okmánnyal igazolhatják.

A tisztújító szék határnapjának kitűzése iránt külön intézkedés történik.

Balassagyarmat, 1923. szeptember 5-én.

Alispán helyett:

Boros, s. k.
vármegyei h. főjegyző.

APRÓHIRDETÉSEK.

Zongoratanítást vállal r. k. segédkántor. Értekezni lehet Lóser László igazgatótanítónál (Iskola-u.) 3—1

Mielőtt lakását elrequirálnák, adja ki igényjogosultnak. — Keresek egy szoba-konyhát, esetleg butorozva. Minden elfogadható árat fizetek. — Közvetítőknak magas jutalom. Cim leadható d. e. 8—1/2-ig városháza pénztárban.

Vigyázzon a szemére! Ha nem jól lát és szakszerű jó szemüveget akar, akkor keresse fel Budapestben Barna Andor látszer-specialistát VII. ker. Izabella-u. 11. a „Magyar Színház”-zal szemben. Minden munka megvárható. Postai szélküldés naponta. Gyári árák. 10—6

Kézimunkához ügyes leányok felvételnek. Munkát otthonra is adok. Horgolást, madeirát, gobleint és filét. Jelentkezés minta munka darabokkal Regulj Margit iparművésznél, Vasut-utca 50.

UNGHVÁRY
LÁSZLÓ

FÉLE

FAISKOLA, SZŐLŐ ÉS BORGAZDASÁGI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CZEGLÉD

Szállít októbertől-aprillig mindenemű gyümölcsfát, diszfát, díszcserjét, rózsát, évelővirágnövényeket, gyökéres és síma szőlővesszőt stb.

Tajkerteszeti iroda és személyes megrendelések elintézési helye

BUDAPESTEN:

IV. KERÜLET FERENCIÉK-TERE 3. SZ.
FÉLEMELET 14.

TELEFONSZÁM: HUSZEZER—57.

Kérje nagy képes árjegyzékünket!

6—3

ABADIE

valódi francia szivarka-hüvely.

Értesítés!

Tisztelettel hozom a m. t. közönség szíves tudomására, hogy Salgótarjánban Uri-utca 632. szám alatt Mozgósízház mögött, Tibanyi Sándor műterménél

kárpitós és diszító

műhelyt nyitottam.

Elvállalok minden e szakmában vágó munkát u. m. divány, matrac, cheslon, paplan, salon garnitúra és bőrbutorok javítását és készítését, valamint függöny felrakásokat a modern kor legkényesebb izlésének megfelelően.

Kívánatra vidékre is megyek.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek a legjutányosabb árák mellett.

Szíves támogatást kér tisztelettel

Málovits Gyula,

kárpitós-és diszító.

Jó házból való fíu

tanulóknak felvételtek.

HIRDETÉSEKET
FELVESZ

A KIADÓHIVATAL.

Magyarország nem volt, hanem lesz!